

"M'INCLINO PER UNA NOVA LLEI NO PER LA REFORMA DE LA LLEI DEL 83"

Joan Maria Pujals (Vila-seca, 1957), conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, fa un repàs de l'agenda del seu departament: crear una nova llei de normalització lingüística, i també fomentar la creativitat i la indústria cultural.

Amb els 29.700 milions de pressupost amb què compta el Departament de Cultura, què es pot fer? Es tracta realment d'una xifra suficient?

—Els termes de suficiència o d'insuficiència, quan parlem de cultura, només permeten una valoració bastant innecessària perquè, per molt que fem, mai no farem prou. No ens ho podem plantejar en aquests termes. Dels diners de què disposem, procurem de treure'n el màxim profit. I així mirarem encara d'optimitzar algunes qüestions per tal que sobretot els compromisos derivats de les grans infraestructures no pertorbin el suport dels agents culturals i la dinàmica més lligada al món de la creativitat.

—Tot i així, les xifres continuen dient que, els diners, se'ls emporten les pedres i que, al contingut, li toquen les engrunes.

—Això és el que mirem de resoldre. Si enguany complíssim exactament tots els compromisos amb càrrec directe al nostre pressupost, probablement aquesta capacitat de suport a les companyies teatrals s'hauria d'aminorar. En canvi, mantenir o augmentar aquests ajuts ens obliga a buscar unes altres fórmules, com ara la via del crèdit.

—Parlem de política lingüística. Últimament s'ha debatut molt l'actualització del marc legal. Aquesta conselleria és partidària d'una reforma de la llei de normalització lingüística o d'una llei nova?

—No tenim cap posició definitiva. Ara hi treballem, en aquest tema i, de fet, crec que no és tan important que sigui una reforma o una llei nova com el fet que ens dotem del marc legal adequat perquè els instruments amb què puguem escometre aquesta nova bata-

lla de l'ús social de la llengua siguin els més adequats. En darrer terme, tant l'una opció com l'altra podrien ser bones. De moment, més aviat m'inclino per una nova llei que reguli els drets lingüístics de les llengües oficials a Catalunya i, en aquest sentit, no faig sinó ex-

pressar el que és avui per avui només una opinió personal, perquè, ja dic, ara mateix hi treballem.

—Una nova llei significa mantenir la del 83 i, a més a més, fer-ne una altra que reguli un altre tipus de qüestions; o bé significa incorporar a aquesta nova llei el que té de bo la del 83?

—En principi, si fem una nova llei, hauria d'incloure tots els aspectes de la del 83 que es mantenen vius i que encara són positius i necessaris.

—Des del punt de vista dels principis, creu que hi ha d'haver quotes lingüístiques i sancions per als incompliments?

—No crec que hagi d'anticipar a través dels mitjans de comunicació les línies que orientaran aquest nou marc legal. Per tant, no podré concretar, ni crec que ho hagi de fer ara, aquestes qüestions.

—L'àmbit privat és incapaç de generar una indústria cultural que asseguri la pervivència del català més enllà de la protecció de les administracions?

—Ho ha fet, en alguna editorial i en tantes altres iniciatives. Ara, això no significa que no haguem de donar-hi suport perquè aquesta indústria amplii i consolidi la seva activitat.

—Una de les prioritats del departament és d'ajudar a construir indústria cultural. Com es fa això?

—Indústria cultural significa, per exemple, tenir una indústria cinematogràfica que, òbviament, hem de mi-

"Mirarem d'optimitzar algunes qüestions per tal que els compromisos derivats de les grans infraestructures no pertorbin el suport dels agents culturals i el món de la creativitat."

VA LLEI DE LA LLENGUA, LA DEL 83"

RICARD CUGAT

rar d'ajudar molt i molt, perquè no és un dels nostres punts forts; també significa tenir editorials, galeries d'art amb projecció internacional... La indústria cultural són els agents que fan que la creativitat arribi a la gent.

—Però creu realment que el sector privat està disposat a arriscar-s'hi, a comprometre's en l'àmbit cultural?

—Hi ha moltes empreses que han fet aquesta aposta. El ciutadà disposa de molt més temps d'oci que no fa vint anys o trenta. En aquest sentit, l'oferta cultural és un àmbit en què hi ha molt a fer i un espai a guanyar de tots els qui vulguin orientar cap aquí la seva activitat empresarial o professional.

—Si tenim diners i els volem invertir, ens aconsellaria que ho féssim en productes culturals?

—Per què no?

—És rendible, aleshores, la cultura?

—Això és com qui deixa d'estudiar dret perquè aquest mercat ja és saturat. Qui és treballador i responsable, se'n surt. El que hem de procurar des de l'administració és que no hi hagi més dificultats de les que ja hi ha.

—No és un risc nomenar Isabel-Clara Simó delegada de l'àrea del llibre, atès el seu perfil polític tan peculiar?

—Que sigui una persona crítica no representa cap inconvenient, ben al contrari. Mai no demano a la gent que siguin crítics o que deixin de ser-ho; que ho siguin tant com vulguin. El que necessito és gent eficaç, que tingui capacitat d'iniciativa i d'entusiasme; que sigui capaç de transmetre aquest entusiasme i aquesta confiança en el futur de la nostra llengua, de la nostra literatura i en el futur de la nostra cultura. Per tant, no ho veig un inconvenient.

D'una altra banda, el fet que Isabel-Clara Simó sigui una persona nascuda al País Valencià no hauria de representar cap inconvenient; ben al contrari, és un valor afegit, en el nostre cas.

—No el molesta que, políticament, l'escriptora vagi més enllà dels plantejaments nacionals de la Generalitat de Catalunya?

—Per què m'hauria de molestar? Si ella no se sent incòmoda amb aquesta incorporació, perquè m'hi hauria de sentir jo que li ho he proposat? La conec molt bé; conec la seva trajectòria, els seus articles, la seva capacitat de gestió...; per tant, la seva incorpora-

"El Teatre Nacional de Catalunya ha d'incorporar a la llengua catalana obres que pertanyen al patrimoni cultural de tot arreu i de tots els temps."

ció pot ser molt positiva. Crec que pot donar molt bon resultat i ara pensem a trobar els mecanismes perquè els nostres escriptors no sofreixin una situació desfavorable respecte als que escriuen en una altra llengua.

—*Ens ve a dir que les lletres catalanes passen un moment de fragilitat, que necessiten protecció institucional?*

—Catalunya es troba enmig de dues grans cultures, que són la francesa i la castellana. Nosaltres, des del punt de vista demogràfic, no tenim un mercat tan ampli com tenen aquestes dues cultures. Això vol dir que hem de procurar que la creativitat es mantingui en la llengua pròpia del país. El que no podem demanar a la gent és més esforços dels imprescindibles; i crec que no plantejar-nos-ho així seria un acte de cinisme.

—*Què en pensa, de les posicions neoliberal, pel que fa a la llengua?*

—Nosaltres en som radicalment contraris, perquè, a

sociació d'Escriptors en Llengua Catalana, i en parlaré amb tothom que faci falta.

—*El Teatre Nacional, un altre tema pendent. El secretisme amb què s'ha portat la gestació del projecte... Fins a quin punt es podria dir que el Teatre Nacional de Catalunya és obra d'una sola persona?*

—El Teatre Nacional és obra del govern de Catalunya i té un director i fundador que és Josep Maria Florens. Però el Teatre Nacional funciona pel mecanisme d'una societat anònima, perquè hom va considerar convenient que fos així. No hi trobareu, doncs, cap secretisme en aquest departament.

—*La cosa potser ja s'ha repetit massa, però com veu que la primera obra posada en escena, ni que sigui per la inauguració dels tallers, sigui Àngels a Amèrica i no pas una obra de repertori català?*

—No tinc cap valoració a fer-ne. Com a conseller de Cultura, em sembla correcte. El Teatre Nacional de

RICARD CUGAT

"Hi ha raons objectives per a pensar que l'adopció de posicions neoliberals és una clara presa de posició contra la cultura catalana i contra els mecanismes que la poden consolidar i difondre."

Catalunya ha de dedicar una atenció molt important a les obres del patrimoni dramàtic de Catalunya, però alhora ha d'incorporar a la llengua catalana obres que pertanyen al patrimoni cultural de tot arreu i de tots els temps. En aquest sentit, no hi ha res a dir. S'ha optat per una obra molt punyent, contemporània, que planteja d'una manera molt atractiva problemes i situacions actuals; i, en aquest sentit, és una bona opció, i jo la defenso com a conseller de Cultura.

—*La inauguració del Teatre Nacional, el mes d'abril de l'any vinent, pot desestabilitzar la balança del panorama teatral català, especialment a la ciutat de Barcelona, quan l'altre gran pol que és el Palau de l'Agricultura, encara es troba en construcció?*

—Espero que no. De fet, l'increment de la presència del teatre a la ciutat de Barcelona ha estat extraordinària aquests darrers anys, fins al punt que en l'última temporada va haver-hi una assistència d'un milió i mig de persones, una xifra que cal

"La nostra primera iniciativa en el camp del cinema hauria de consistir, i no serà fàcil, a enfortir la nostra indústria cinematogràfica."

més a més, hi ha raons objectives per a pensar que l'adopció d'aquestes posicions és una clara presa de posició contra la cultura catalana i contra els mecanismes que la poden consolidar i difondre.

—*Hi ha en estudi la possibilitat de doblar els drets d'autor...*

—Bé, posaré el cas de Noruega: pensem en una mesura de suport que podria consistir a incrementar els drets d'autor de la primera edició dels llibres. No he dit mai que sigui doblar-los. D'una altra banda, en lloc de doblar res hauríem de considerar uns altres suports complementaris: potser de suport publicitari; exactament encara no hi ha res de segur. Anem avançant en aquesta direcció i n'hem començat a parlar amb l'As-

retenir. Nosaltres, de fet, pensem que el Teatre Nacional no tindrà aquestes conseqüències desestabilitzadores, ben al contrari, pot ajudar a dinamitzar encara més la vida teatral de Barcelona. Alhora continuem pensant que és del tot necessària la pervivència del Centre Dramàtic de la Generalitat.

—*Pot fer gaire ombra a les petites sales disperses per la ciutat de Barcelona?*

—Gens. Ben al contrari, com més teatre es faci, com més de qualitat sigui i més sales hi hagi, més gent anirà al teatre. L'obertura del Teatre Nacional no ha de representar cap dificultat, i d'aquí ve que incrementem els recursos que avui dediquem a assegurar la continuïtat de les companyies teatrals existents. Aquest és

el criteri que ha prevalgut en la confecció dels pressupostos de l'any vinent.

—El TNC ha començat just a l'inrevés del que esperaven els adversaris polítics: amb una obra no catalana i amb una invitació explícita a les altres companyies, els Comediants per exemple, a utilitzar-ne les instal·lacions. És una estratègia premeditada per trencar d'entrada el discurs de l'adversari polític?

—La nostra obligació no és de trencar discursos sinó de fer el nostre propi discurs. I el nostre és aquest: un discurs que comença justament al taller amb una obra com *Àngels a Amèrica*, i que s'hi poden incorporar als Comediants per quan celebrin el seu vint-i-cinquè aniversari; d'una altra banda, tampoc no resulta incompatible que el Centre Dramàtic de la Generalitat obri les portes amb una obra que porta a terme el Teatre Lliure.

—S'ha acabat el sectarisme cultural en aquest país? És això el que ens ve a dir?

—Que potser n'hi ha hagut mai?

—Cinema. Algú ha escrit que potser no hi ha bon cinema català perquè els cineastes catalans actuals no tenen prou talent. Què hi ha de cert en aquesta afirmació?

—No sé qui l'ha formulada, aquesta afirmació. Tenir instal·lacions esportives afavoreix que la gent practiqui l'esport, i quan la gent practica l'esport surten bons esportistes. Amb el cinema, igual. En tot cas, tenim un bon nivell de credibilitat i de talent quant a directors, a intèrprets, a actors, i no crec pas que sigui aquest el problema. La nostra primera iniciativa hauria de consistir, i no serà fàcil, a enfortir la nostra indústria cinematogràfica. Això és precisament el que permetria que el cinema català fos més potent. És una mica com el món editorial: si tenim una indústria potent en llengua catalana és perquè també en tenim una en llengua castellana; en definitiva, perquè tenim una bona indústria editorial. Significa, doncs, que necessitem una indústria potent i que aquesta indústria haurà de fer pel·lícules en castellà i en català.

—De què serveix subvencionar el cinema català, si al país no hi ha ni escola de cinematografia, ni infraestructura de rodatges, ni res que s'hi assembli?

RICARD CUGAT

—De moment el que hem de procurar és de fixar prioritats, i abans de fer-ho hem de parlar amb els qui més hi entenen. Enguany farem un simposi amb la participació del sector cinematogràfic precisament per conèixer-ne les opinions i per establir unes línies d'acció de govern.

—Hi ha països amb identitat forta que no tenen cinema propi. Tan dramàtic és que Catalunya no tingui un cinema propi?

—No és qüestió de si és dramàtic o no. Nosaltres hem d'intentar que la nostra cultura es pugui expressar en tots els àmbits de la creativitat, i el cinema n'és un de molt important.

—Què és prioritari, tenir un bon cinema català o que els espectadors puguem veure les grans estrenes internacionals en la nostra llengua? I li demanem que no ens digui que totes dues coses ho són.

—Lamento haver-los de decebre, però és que totes dues coses són molt importants. M'explicaré. És innegable que la darrera assegura el procés de socialització de la llengua. I la primera assegura el nivell de creativitat en aquesta llengua. Per tant, són dos objectius irrenunciables, i no són contradictoris.

—I en quin d'aquests dos terrenys veuran resultats més aviat, els consumidors?

"L'oferta cultural és un àmbit en què hi ha molt a fer i un espai a guanyar de tots els qui vulguin orientar cap aquí la seva activitat empresarial o professional."

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

(L'entemem i
l'atenem)

FONS
SOCIAL
EUROPEU

Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)

(*) L'àmbit d'actuació del SCC legalment es ceneix a Catalunya

"Andorra pot fer una gran aportació a la projecció internacional de la llengua i cultura catalanes."

—En el del doblatge al català de les grans estrenes. Per una raó: segurament que les mesures que es poden adoptar per a aquest objectiu de socialització, tot i no ser fàcils, ho són més que no pas la creació d'una indústria pròpia, que és una cosa que requereix temps i, a més, hi intervenen elements que no tenen a veure amb la voluntat del govern.

—*Però de quins instruments disposes vostè per a aconseguir que les grans multinacionals s'avinguin a doblar els seus films al català?*

—D'instruments legals i polítics.

—*D'instruments legals, ara no n'hi ha.*

—Els instruments legals es creen, també.

—*Per tant, la nova llei de normalització introduirà quotes lingüístiques en el cinema?*

—No anticiparé els continguts de la llei, ja ho saben.

—*Canviem de tema, doncs. Grans infraestructures. Des de fa uns anys s'ha dut a terme, especialment a la ciutat de Barcelona, la construcció de grans infraestructures culturals, com ara el Macba, el Museu d'Història, l'Auditori, el Teatre Nacional..., amb els conseqüents costos econòmics. No creu que, com es diu popularment, s'ha estirat més el braç que la màniga?*

—Crec que el govern català ha fet un gran esforç, però no solament en el terreny de les grans infraestructures culturals, sinó en educació, en carreteres, en depuració d'aigües, etc.

—*Eren necessàries totes les infraestructures culturals que s'han construït?*

—[Llarg silenci.] Totes les infraestructures són necessàries i tenen el seu sentit. El fet que existeixi el MNAC no fa gens innecessària l'existència d'un Museu d'Art Contemporani. D'una altra banda, el fet que tinguem a Barcelona un Palau de la Música i el Liceu

—quan serà reconstruït—, no fa innecessari l'Auditori. Cap d'aquestes grans infraestructures no és sobrera. En tot cas, la qüestió és que tot aquest gran esforç s'ha hagut de fer en molt poc de temps.

—*La definició tradicional de què és ser català diu: "qui viu i treballa a Catalunya". Aquesta definició exclou totalment de la catalanitat tots els valencians i illencs que, vivint fora del Principat, se senten catalans o de cultura catalana...*

—El territori de la identitat no té unes fronteres administratives. El sentiment de pertinença a una cultura o a una llengua, i per tant el sentiment d'identitat nacional, a vegades pot no ajustar-se als límits de les fronteres administratives. Si una qüestió ha definit el nacionalisme català ha estat la seva voluntat d'incorporació i d'integració, sense que això sigui reduït per límits administratius. Seria difícil de parlar de la cultura catalana sense les aportacions del País Valencià, les Illes i Catalunya Nord. Com podem explicar-nos a nosaltres mateixos sense Lluïl i sense Ausiàs March?

—*Això, traslladat al pla institucional, com es concreta?*

—Nosaltres hem de mirar d'enfortir les col·laboracions amb la Generalitat valenciana i amb el Govern balear. Amb oscil·lacions, aquesta col·laboració ja ha existit, i és indubtable que l'hem d'enfortir en el futur.

—*Com veu la situació actual del País Valencià?*

—Nosaltres la contemplem amb una certa inquietud, i de fet ens agradaria que la posició del PP a València fos molt més comprensiva en relació amb la llengua i la cultura.

—*Hi ha projectes concrets de col·laboració?*

—Sí, i alguns d'ells en marxa en aquest moment. Col·laborem en l'edició de l'obra completa de Lluïl, cosa que motivarà d'aquí a pocs dies una reunió dels consellers de Cultura de tots tres governs, català, valencià i balear. I n'hi ha més en estudi. També te-

nim una col·laboració molt fructífera i enriquidora amb el govern andorrà. Exemples: enviarem material nostre a les seves biblioteques i ells a les nostres; homenajarem conjuntament l'escriptor Esteve Albert; el govern d'Andorra serà present al patronat del MNAC; i preparem l'edició conjunta d'un diccionari de la neu.

—*Suposem que Andorra, essent un estat reconegut, pot ajudar molt Catalunya...*

—Andorra pot fer una gran aportació a la projecció internacional de la llengua i de la cultura catalanes.

"Hem de mirar d'enfortir les col·laboracions amb la Generalitat valenciana i amb el Govern balear. Amb oscil·lacions, aquesta col·laboració ja ha existit, i és indubtable que l'hem d'enfortir en el futur."

Eliseu T. Climent / Eduard Voltas